

2^ο ΘΕΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μίλτος Σαχτούρης «Ο Ελεγκτής»

Ένας μπαξές γεμάτος αίμα
είν' ο ουρανός
και λίγο χιόνι
έσφιξα τα σκοινιά μου
πρέπει και πάλι να ελέγξω
τ' αστέρια
εγώ
κληρονόμος πουλιών
πρέπει
έστω και με σπασμένα φτερά
να πετάω.

(Τα φάσματα ή η χαρά στον άλλο δρόμο, 1958)

Γ. Παυλόπουλος «Τα Αντικλείδια»

Η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή.
Πολλοί κοιτάζουν μέσα χωρίς να βλέπουν τίποτα και προσπερνούν.
Όμως μερικοί κάτι βλέπουν, το μάτι τους αρπάζει κάτι και μαγεμένοι πηγαίνουν να μπουν.
Η πόρτα τότε κλείνει.
Χτυπάνε μα κανείς δεν τους ανοίγει.
Ψάχνουνε για το κλειδί.
Κανείς δεν ξέρει ποιος το έχει.
Ακόμη και τη ζωή τους κάποτε χαλάνε μάταια γυρεύοντας το μυστικό να την ανοίξουν.
Φτιάχνουν αντικλείδια. Προσπαθούν.
Η πόρτα δεν ανοίγει πια.
Δεν άνοιξε ποτέ για όσους μπόρεσαν να ιδούν στο βάθος.
Ίσως τα ποιήματα που γράφτηκαν από τότε που υπάρχει ο κόσμος

Κική Δημουλά «Σημείο Αναγνωρίσεως»

άγαλμα γυναίκας με δεμένα χέρια
Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα,
εγώ σε προσφωνώ γυναίκα κατευθείαν.
Στολίζεις κάποιο πάρκο.
Από μακριά εξαπατάς.
Θαρρεί κανείς πως έχεις ελαφρά ανακαθήσει
να θυμηθείς ένα ωραίο όνειρο που είδες,
πως παίρνεις φόρα να το ζήσεις.
Από κοντά ξεκαθαρίζει το όνειρο:
δεμένα είναι πισθάγκωνα τα χέρια σου
μ' ένα σκοινί μαρμάρινο
κι η στάση σου είναι η θέλησή σου
κάτι να σε βοηθήσει να ξεφύγεις
την αγωνία του αιχμαλώτου.
Έτσι σε παραγγείλανε στο γλύπτη:
αιχμάλωτη.
Δεν μπορείς ούτε μια βροχή να ζυγίσεις
στο χέρι σου,
ούτε μια ελαφριά μαργαρίτα.
Δεμένα είναι τα χέρια σου.
Και δεν είν' το μάρμαρο μόνο ο Άργος.
Αν κάτι πήγαινε ν' αλλάξει
στην πορεία των μαρμάρων,
αν άρχιζαν τ' αγάλματα αγώνες
για ελευθερία και ισότητα,
όπως οι δούλοι,
οι νεκροί
και το αίσθημά μας,
εσύ θα πορευόσουν
μες στην κοσμογονία των μαρμάρων

είναι μια ατέλειωτη αρμαθιά αντικλείδια
για ν' ανοίξουμε την πόρτα της Ποίησης.
Μα η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή.

με δεμένα πάλι τα χέρια, αιχμάλωτη.

Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα,
εγώ σε λέω γυναίκα αμέσως.
Όχι γιατί γυναίκα σε παρέδωσε
στο μάρμαρο ο γλύπτης
κι υπόσχονται οι γοφοί σου
ευγονία αγαλμάτων,
καλή σοδειά ακινησίας.
Για τα δεμένα χέρια σου, που έχεις
όσους πολλούς αιώνες σε γνωρίζω,
σε λέω γυναίκα.

Σε λέω γυναίκα
γιατ' είσ' αιχμάλωτη.

(Το λίγο του κόσμου, 1971)

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

A. Να παρουσιάσετε τις αφηγηματικές τεχνικές στο ποίημα «Τα αντικλείδια» του Γ. Παυλόπουλου.

[Μονάδες 15]

B1. α. Με ποια εκφραστικά μέσα η ποιήτρια αισθητοποιεί την οπτική της σύμφωνα με την οποία το άγαλμα αντιμετωπίζεται όχι ως ιστορική ή εθνική αλληγορία, αλλά ως σύμβολο καταπίεσης του γυναικείου φύλου (στίχοι 31-42);

[Μονάδες 10]

β. Να διερευνήσετε τις πιθανές συμβολικές προεκτάσεις που προκύπτουν από την αναφορά στον Άργο.

[Μονάδες 10]

B2. Έχει επισημανθεί ότι τα χρώματα είναι κυρίαρχο στοιχείο της ποιητικής του Μίλτου Σαχτούρη.

α. Να επαληθεύσετε με αναφορές στο ποίημα την παραπάνω επισήμανση.

[Μονάδες 10]

β. Να σχολιάσετε τον συμβολικό χαρακτήρα των χρωμάτων που κυριαρχούν στο ποίημα.

[Μονάδες 10]

Γ. Να σχολιαστούν σε ένα κείμενο 120 περίπου λέξεων οι στίχοι 12-13 «**Η πόρτα δεν ανοίγει πια. Δεν άνοιξε ποτέ / για όσους μπόρεσαν να ιδούν στο βάθος**».

[Μονάδες 25]

Δ. Σας δίνεται ένα απόσπασμα από το διήγημα του Αλ. Παπαδιαμάντη «Η θητεία της πενθεράς». Να εξετάσετε συγκριτικά το πώς παρουσιάζεται από τη Δημουλά και τον Παπαδιαμάντη η θέση και ο ρόλος της γυναίκας στον κοινωνικό και ατομικό βίο.

«...Είτα η μάννα έμεινεν ισοβίως χήρα σώφρων, θαύμα γυναικείας εγκαρτερήσεως ουχί ασύνηθες εις τας ελληνικάς χώρας, πριν ανατείλωσιν αι «χειραφετήσεις» εις τον ορίζοντα, και η κόρη ανετράφη, εμεγάλωσεν, εκ κοιλίας μητρός ορφανή.

...Ήτον, άρα, η χήρα Χαρμολίνα, εις την υπηρεσίαν του γαμβρού της, συνάμα κηπουρός, ορنيθοτρόφος, χηνοβοσκός, συβώτις, αιγοβοσκός και ονηλάτης... και συγχρόνως παραμάννα δια τα επτά παιδιά, εξαιρουμένου του μικρού, το οποίον εθήλαζεν ακόμη η μάννα του, και του εμβρύου, το οποίον αύτη είχεν εντός της κοιλίας της. Είχε καθημερινόν πρόγραμμα εργασίας, η προύρωσ γηράσασα χήρα, ν' αντλή νερόν, να γεμίζει την στέρναν, να το διανέμη στ' αυλάκια, να ποτίζη τα ολίγα λαχανικά, όπως και τας γάστρας με τ' άνθη · είτα να ταΐζη τις κόττες, τις πάπιες, τις χήνες, να ελαύνη τας τελευταίας με την καλαμιάν, όταν εξήρχοντο εις το λιβάδι. Ενίοτε να πιάνη καυγάν με την γειτόνισσαν, ένεκα μικράς ζημίας, την οποίαν έκαμνε μία χήνα εις τον γειτονικόν κήπον· να τρέφη τα δύο γουρουνόπουλα, να τα οδηγή εις την λάσπην του γειτονικού ρεύματος δια να κυλισθούν· να εξάγη προς βοσκήν εις τα χωράφια την κατσίκαν με τα ερίφιά της, την αμνάδα με το αρνίον της· να δένη την προβατίναν εις την άκραν του κάμπου, εις την υπώρειαν του μικρού λόφου, την κατσίκαν, ολίγον παραπάνω, επί της κλιτύος του βραχώδους λόφου, ανάμεσα εις σχοίνους και πρινάρια· να επισκέπτεται και πάλιν κατσίκαν και προβατίναν, δια να τας «αλλάξη», ήτοι τας μεταφέρη και τας δέση παρέκει. [...] Εις όλας αυτάς τας εκδρομάς πολλάκις έπαιρνε μαζί της δύο ή τρία εκ των εγγόνων της· άλλοτε, όταν δεν είχεν καιρόν να τα πάρη μαζί της, και ήθελε να ξεκλεφθή, να φύγη κρυφά, ο Μαθιός κι ο Κωστάκης και το Ρηνιώ και το Δεσποινιώ έτρεχον κατόπιν της κλαίοντα, απαιτούντα να υπάγουν μαζί της. Τότε εξ ανάγκης ηργοπόρει, και ώφειλε να γυρίση εν πομπή, ακολουθουμένη από το σμήνος των παιδιών, τα οποία εκράτουν στάχια και βλαστούς και παπαρούνες, κ' έτρεχον εδώ κ' εκεί κυνηγούντα το αρνάκι και τα κατσικάκια, και κάμνοντα το πουλαράκι να πηδά. Κι αυτή εις το μέσον με την μαύρην μανδήλα της, κρατούσα την τριχιάν του υποζυγίου, τα σχοινία της γίδας και της αμνάδος, και φωνάζουσα κ' επιπλήττουσα τα παιδιά «να κάμουν φρόνιμα».

[Μονάδες 20]

Επιμέλεια: Δέδε Ξένια

Τομέας Φιλολογίας

Ορόσημο Χολαργού – Αγίας Παρασκευής